

รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
การศึกษาการใช้ประโยชน์และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของ
แม่น้ำโขงเพื่อฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชน

โดยทีมวิจัยชุมชน

บ้านศรีสมบูรณ์ หมู่ ๘ และ บ้านยักษ์คู้ หมู่ 5 ตำบลชานุมาน อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ

มกราคม 2562 – ธันวาคม 2563

สนับสนุนโดย

โครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนต้นแบบสุขภาวะ บนฐานความมั่นคงทรัพยากรทางอาหาร
และทรัพยากรธรรมชาติ ในลุ่มน้ำโขง และความสามารถปรับตัวจากปัจจัยเสี่ยงด้านภัยพิบัติ,
มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

และ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

สารบัญ

ลำดับ	เนื้อหา	หน้า
1	บริบทชุมชน	3
	1.1 ตำนานและประวัติศาสตร์ชุมชน	4
	1.2 ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน	6
	1.3 วิถีชีวิตความเป็นอยู่โดยรวม	6
	1.4 ศักยภาพของชุมชน	7
2	การพึ่งพาและการใช้ประโยชน์จากแม่น้ำโขง	7
	2.1 แม่น้ำโขงที่บ้านศรีสมบูรณ์ และบ้านยักษิ์ค	7
	2.2 การประมง	8
	2.3 การทำเกษตรริมโขง	9
3	ปัญหาและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำโขง	10
4	แนวคิดการอนุรักษ์แหล่งอาหารของชุมชน บ้านศรีสมบูรณ์	11
5	แนวทางการฟื้นฟูปกป้องแม่น้ำโขงอันเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญ ให้ปลอดภัยจากขยะและสารเคมี และศึกษาการสร้างแหล่งอาหารสำรอง ของชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วม	12
ภาคผนวก	วัตถุประสงค์, งบประมาณ, รายชื่อทีมวิจัยชุมชน	14
	กิจกรรมในช่วงการทำงานวิจัย	15

1. บริบทชุมชน

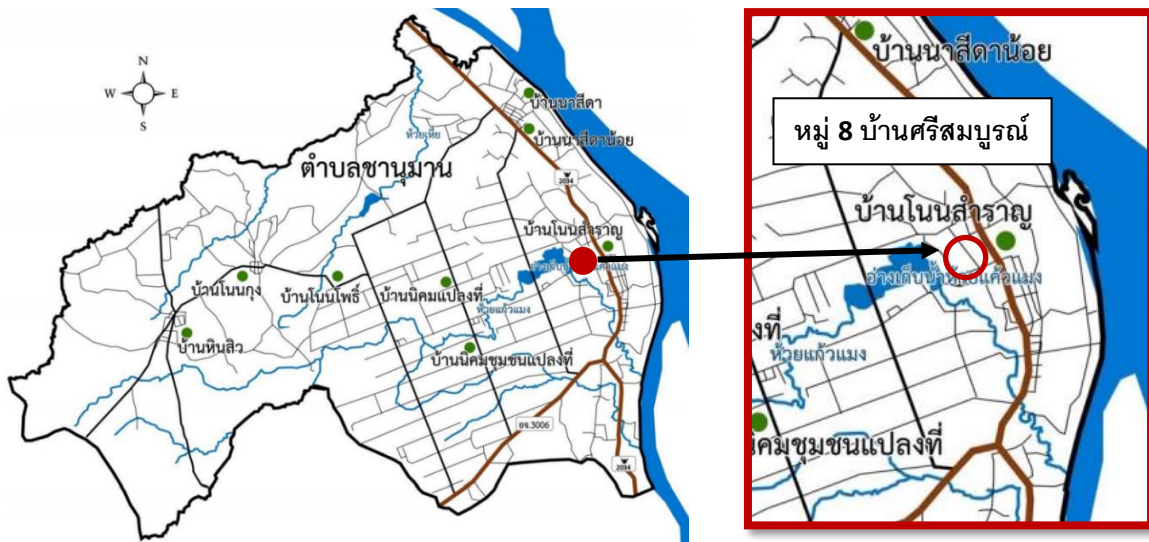
ตำบลชานุมาน มีทั้งหมด 15 หมู่บ้าน อยู่ในเขตเทศบาล 2 หมู่บ้าน และเขต อบต. 13 หมู่บ้าน สำหรับบ้านศรีสมบุรณ์ หมู่ 8 อยู่ในเขตเทศบาลตำบลชานุมาน บ้านศรีสมบุรณ์ มีอายุการตั้งชุมชน ประมาณ 80 ปี

มีจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร 1,142 คน (ข้อมูลจากงานทะเบียนราษฎร เทศบาลตำบลชานุมาน เดือนกันยายน ๒๕๕๙) ชาย 584 คน หญิง 558 คน ครัวเรือนทั้งหมด 383 หลังคาเรือน

ที่ตั้งของชุมชน ทิศเหนือ ติดกับ บ้านนาสีดา หมู่ที่ 6, ทิศตะวันออก ติดกับ แม่น้ำโขง และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, ทิศตะวันตก ติดกับ นิคมเกษตรกรรมแปลงที่ 2 หมู่ที่ 9 และ ทิศใต้ ติดกับบ้านยักษัค หมู่ที่ 5 ดังนั้นการทำมหากินทั้งด้านการเกษตร ประมงในแม่น้ำโขงของบ้านศรีสมบุรณ์และบ้านยักษัคหมู่ที่ ๕ จึงอยู่ในระบบนิเวศเดียวกัน

บ้านศรีสมบุรณ์ก่อตั้งราว ๆ ปี พ.ศ. 2484 โดยแยกออกจากบ้านยักษัค หมู่ที่ 5 ซึ่งมีครอบครัวนายพรหม สอนบุตร, นายมอน สอนบุตร, นายบ่อ ชารีพันธ์, นายคำจัน ทองจันดี, นายจุม บุญมาศรี, นายหวาน สอนบุตร และนายเคน แก้วทอง มาตั้งครอบครัวกลุ่มแรก โดยมีผู้ใหญ่บ้านคนแรก คือนายคำจัน ทองจันดี คนที่ 2 คือนายทองคำ ผิวเพชร คนที่ 3 คือนายสงคราม แก้วทอง คนที่ 4 นายสมัย แผงศรี คนที่ 5 คือนายคำปุ่น ทองจันดีและคนปัจจุบันคือ นายปรีชา บุตรโท

แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้ง หมู่ 8 บ้านศรีสมบุรณ์

ที่มา: แผนพัฒนาเกษตรกรรม ต.บ.ชานุมาน อ.ชานุมาน จ.อำนาจเจริญ พ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2564. สภาเกษตรกรจังหวัดอำนาจเจริญ

http://www.nfc-amnat.com/attachments/article/377/Chanuman_Plan.pdf

1.1 ตำนานและประวัติศาสตร์ชุมชน¹

จากการสืบค้นโดย นางนวนิตย์ เชาวนะกิจ ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนชานุมานวิทยาคม ความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐาน มีตำนานที่แนบแน่นกับลักษณะภูมิประเทศ ความอุดมสมบูรณ์ระบบนิเวศย่อยแม่น้ำโขงบริเวณนี้ อย่างน่าสนใจ คือ ครั้งพุทธกาล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงส่งสอนให้ยักษ์เข้าใจในพระธรรม เพื่อลดทิฐิมานะและมอบหมายภาระหน้าที่ให้ยักษ์เข้าใจ และทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองสถูป สถานอาคารศักดิ์สิทธิ์และป้องกันภูตผีปีศาจเข้ามาทำลายสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามวัดวาอารามต่างๆ และคำขูพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป โดยมี **ท้าวเวสสุวรรณ** เป็นเทพผู้ปกครองดูแลยักษ์และภูตผีปีศาจทั้งปวง จึงมีบัญชาให้**ยักษ์ธรรมคูปต์** รับภารกิจนี้ ยักษ์ธรรมคูปต์ ผู้มีคุณธรรมทำหน้าที่ลาดตระเวนดูแลพฤติกรรมยักษ์ในเขตดินแดนเลียบฝั่งมหานทียาวไกล ซึ่งเรียกว่า “แม่น้ำโขง”

ยักษ์ธรรมคูปต์เหาะเหินไปตามริมอ่างน้ำที่เป็นเหมือนทะเลสาบและไหลเป็นลำห้วยยาวเห็นฝูงปลามากมาย แหวกว่ายน้ำที่ใสสะอาด (ผู้คนเรียกว่าลำห้วย **แก้วแมง** ไหลผ่านตำบลชานุมาน) ยักษ์ธรรมคูปต์พบเกาะแก่งเป็นลานหินและร่องหินสลับกัน ร่องหินมีลักษณะเหมือนพานหรือขันอันเกิดจากการกัดเซาะของกระแสน้ำเป็นเวลาหลายพันปี พญานาคราชตนหนึ่งแปลงร่างเป็นมนุษย์ขึ้นมานั่งรอดต้อนรับยักษ์ธรรมคูปต์ เมื่อพูดคุยกันแล้วจึงทราบว่าท้าวเนโคราชได้อาศัยอยู่ในถ้ำใต้แก่งหินนี้ และเป็นผู้ได้รับมอบหมายภาระหน้าที่จากองค์สัมมาสัมพุทธเจ้า ให้ดูแลความสงบสุขแก่มนุษย์ในแถบลุ่มแม่น้ำโขงละแวกนี้ อีกทั้งทำหน้าที่กวาดต้อนปลานานาชนิดมารวมกัน ณ แอ่งน้ำลึก รอบบริเวณแก่งแห่งนี้อีกด้วย เพื่อให้คนได้จับปลาเป็นอาหารตลอดฤดูกาล (ผู้คนเรียกว่าแก่งแห่งนี้ว่า **แก่งหินขันหรือแก่งส่องใหญ่** แอ่งน้ำลึกรอบบริเวณแก่งจึงมีปลาจำนวนมาก ไม่เคยขาดตั้งอยู่ ณ บ้านหินขัน ต.โคกสาร)

เมื่อโอภาปราศรัยกันตามสมควร ยักษ์ธรรมคูปต์จึงอำลาท้าวเนโคราชเพื่อลาดตระเวนต่อไป ก่อนจากกันท้าวเนโคราชชี้หน้าว่า “ถ้าท่านเดินทางเหนื่อน่านน้ำขึ้นไปอีกไม่ไกลนัก ข้ามเกาะดินกลางน้ำไปอีก จะเห็นปราสาทหินเก่าแก่ ณ ริมฝั่งแม่น้ำโขงอีกฝั่งหนึ่ง เป็นบริเวณที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคยเสด็จมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาและแสดงธรรมโปรดมนุษย์และสัตว์ ขอให้ท่านได้แวะกราบนมัสการด้วยเถิด” เมื่อได้รับการชี้หน้า ยักษ์ธรรมคูปต์จึงเดินทางเหนื่อน่านน้ำโขงขึ้นไปเรื่อยๆ ถึง ณ บริเวณลานหินกว้างที่ขวางกลางลำน้ำโขงอยู่ช่วงหนึ่ง ลักษณะลานหินเป็นคันหินแนวยาวลดหลั่น คลื่นน้ำใสไหลกระทบคันหินเป็นฟองขาว มนต์เสน่ห์กลางลำน้ำโขงแห่งนี้ดึงดูดใจให้ยักษ์ธรรมคูปต์ไปนอนแผ่กายแช่น้ำใสสะอาดเป็นเวลานาน (ผู้คนเรียกบริเวณนี้ว่า**แก่งคันสูง** ปีไหนน้ำลดลงมาก จะเห็นรอยรูปร่างแผ่นหลังยักษ์ปรากฏบนลานหินนั้นตั้งอยู่ ณ บ้านคันสูง ตำบลโคกสาร อำเภอชานุมาน)

จากนั้นยักษ์ธรรมคูปต์จึงเดินเท้าไปตามคันหินแนวยาวกลางลำน้ำโขง มองนกกกระยางขาวที่บินมาเกาะคันหินเพื่อจับปลาเป็นอาหารอย่างมีความสุข (คันหินกลางที่ไหลพันน้ำเป็นแนวยาวผู้คนเรียกว่า **หินนกเหาะ** มีปรากฏอยู่ทั่วไปกลางน้ำโขงในฤดูน้ำลด) พอถึงเกาะดินยาวเหยียดกลางน้ำโขง ซึ่งอุดมไป

¹ ตำนานเมืองยักษ์ชานุมาน. เว็บไซต์เทศบาลตำบลชานุมาน.

<http://www.chanumancity.com/index.php?lay=show&ac=article&id=2147555112>

ด้วยป่าไม้เขียวขจี ยักษ์ธรรมชาติจึงก้าวข้ามเกาะไปยืน ณ บริเวณลานหินที่อยู่ห่างจากหัวเกาะไม่กี่กิโลเมตร (เกาะกลางน้ำที่ยักษ์ก้าวข้ามผู้คนเรียกว่าดอนชะโนด กั้นระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นจุดชมวิวยุคใหม่ที่สวยงาม ณ สำนักงานเทศบาลตำบลชานุมาน)

ยักษ์ธรรมชาติยืนอยู่บนลานหินเหนือหัวเกาะ มองเห็นผืนแผ่นดินทั้งสองฝั่งน้ำ ณ ฝั่งหนึ่งเป็นทุ่งหญ้ากว้างใหญ่เขียวขจี อีกฝั่งเป็นปราสาทเอือนหินเก่าแก่ตามคำชี้แนะของท้าวเนคราช ยักษ์ธรรมชาติมองไปยังรอบ ๆ บริเวณปราสาทเอือนหิน ซึ่งเป็นบริเวณที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเคยเสด็จผ่านมาเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาและแสดงธรรมโปรดแก่ผู้คนในละแวกนี้ เกิดความความศรัทธายิ่งนักและเพ่งมองเข้าไปภายในปราสาทเอือนหินเห็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์สถิตอยู่ มีความศรัทธามากยิ่งขึ้น จึงก้าวขาเข้าไปยังแผ่นดินริมฝั่งน้ำโขงที่เป็นทุ่งหญ้ากว้างใหญ่เขียวขจี และหันหน้าไปทางปราสาทเอือนหินที่อยู่อีกฝั่งหนึ่งของแม่น้ำโขง แล้วนั่งคุกเข่าลง เข้าซ้ายของยักษ์ธรรมชาติคุณลงบริเวณลานหินที่ยืนอยู่นั้น เข้าขวาคุณลงบริเวณทุ่งหญ้ากว้างใหญ่เขียวขจีที่เป็นพื้นดิน แล้วพนมมือก้มกราบไปยังปราสาทเอือนหินสามครั้งด้วยความศรัทธาและสำนึกในพระพุทธรูป ยักษ์ธรรมชาติพนมมือตั้งจิตอธิษฐานว่า “ขออำนาจบารมีอันประเสริฐของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและอำนาจบารมีท้าวเวสสุวรรณ อีกทั้งอำนาจบารมีของเหล่าเทวดาอารักษ์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งปวงทั้งสถิตอยู่ ณ บริเวณนี้และสถิตอยู่ทั่วสากล จงดลบันดาลให้อาณาบริเวณที่ข้าพเจ้าแวะผ่านและบริเวณที่ข้าพเจ้านั่งคุกเข่าอยู่ตรงนี้ เป็นบ้านเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ ผู้คนที่อาศัยอยู่ ณ บ้านนี้เมืองนี้อยู่เย็นสุขุมมีจิตใจดีงาม และขอให้เมืองแห่งธรรมะตลอดกาลด้วยเทอญ”

สิ้นคำอธิษฐานยักษ์ธรรมชาติได้ทิ่มลงไปบนหินและพื้นดินทำให้เกิดเป็นร่องหลุมขนาดใหญ่สามหลุม รอยเข้าซ้ายเป็นหลุมบริเวณลานหินไม่ลึกนักแต่มีรูปคล้ายชามอ่างขนาดกว้าง (ผู้คนจึงเรียกบริเวณนั้นว่า แก่งต่างหล่าง อยู่ริมฝั่งโขงบ้านศรีสมบูรณ์ ตำบลชานุมาน) รอยเข้าขวาปรากฏเป็นรอยหลุมลึก ณ บริเวณ นาแมง (เขตบ้านโนนสำราญ ตำบลชานุมาน) และรอยอ้นทะ ปรากฏ ณ บริเวณ หนองใหญ่ (ก่อนถึง สภ.ชานุมาน ทางขวามือ เขตบ้านยักษ์คุ) เมื่อถึงฤดูฝนหลัง หลุมที่เป็นรอยเข้าขวาและรอยอ้นทะของยักษ์ธรรมชาติกลายเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ที่ก่อเกิดความอุดมสมบูรณ์ ผู้คนมาอาศัยเป็นหลักแหล่งในการเลี้ยงสัตว์และทำการเกษตรกรรม และมีน้ำขังตลอดปีไม่เคยแห้งเหือดลงแม้แต่ในฤดูแล้ง ส่วนรอยเข้าซ้ายซึ่งเรียกว่าแก่งต่างหล่างนั้น เมื่อถึงฤดูแล้งปรากฏเป็นแก่งหินที่มีทัศนียภาพสวยงามเหมาะกับการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ ณ อาณาบริเวณหนองน้ำที่เกิดจากรอยเข้าขวาและรอยอ้นทะยักษ์ มีผู้คนที่ทยอยมาอาศัยอยู่หนาแน่นขึ้นเรื่อย ๆ ชนกลุ่มนั้นจึงตั้งชื่อหมู่บ้านตามรอยยักษ์คุกเข่าว่า “บ้านท่ายักษ์คุ” และกลายเป็น “บ้านท่ายักษ์คุ” ในเวลาต่อมา และหนองน้ำรอยเข้ายักษ์นั้นปรากฏมาจนถึงปัจจุบัน และแกนยักษ์ที่กราบกรานลงไปบริเวณหัวเกาะกลางน้ำโขง ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “ดอนชะโนด” นั้น ยังปรากฏเป็นร่องน้ำ ณ บริเวณหัวดอนจนถึงปัจจุบันเช่นกัน ตำนานยักษ์คุเล่าขานกันมาเนิ่นนานและมีความสอดคล้องกับประวัติการก่อตั้งอำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ

1.2 ประเพณี วัฒนธรรม

มีการแข่งเรือยาวประเพณีซึ่งเข้าร่วมประเพณีของชุมชน/และชุมชนใกล้เคียง, ประเพณี ๑๒ เดือน และเทศกาล "แห่ยักษ์ พักแก่ง ชมเมือง เล่าเรื่องชาฮูมาน" เพื่อบวงสรวงเจ้าปู่เมืองแสน และเทศกาลยักษ์คู่ เป็นการเชื่อมโยงชื่อบ้านนามเมือง กิจกรรมประกอบด้วยการจัดนิทรรศการ และกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอชาฮูมานขบวนแห่ยักษ์คู่แสดงอัตลักษณ์จากทุกตำบล จำนวน 10 ขบวน การประกวดแสดง อัตลักษณ์ในเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งผู้เข้าร่วมในขบวนแห่ และนักท่องเที่ยวที่จะแต่งกายเป็นยักษ์ การเพ้นท์หน้ายักษ์ การใส่หน้ากากยักษ์ สร้างสีสันความสนุกสนานให้มากยิ่งขึ้น การประกวดผลผลิตทางการเกษตรของดีอำเภอชาฮูมานเช่น มันสำปะหลัง อ้อย กล้วยน้ำหว่า ขนุน มะละกอมันสำปะหลัง อ้อย กล้วยน้ำหว่า ขนุน มะละกอ การประกวดธิดาชาฮูมาน การแสดงบนเวทีการแข่งขันเส็งกลอง(การแข่งขันตีกลอง) และการจัดตลาดนัดการค้าขายแดน รวมทั้งกิจกรรมล่องเรือชมเกาะแก่งหิน ลงเล่นน้ำ ล่องแก่งแม่น้ำโขง การแข่งขันตกลานานาชาติ

งานแห่ยักษ์คู่ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2562 ในระหว่างวันที่ 9-11 เมษายน 2562 https://www.m-culture.go.th/th/article_view.php?nid=24446

1.3 วิถีชีวิตความเป็นอยู่โดยรวม

บ้านศรีสมบุญมีที่ดินเนื้อที่ 3,328 ไร่ มีพื้นที่ทำการเกษตร 2,533.13 ไร่ มีที่สาธารณะ/ทุ่งเลี้ยงสัตว์ 60 ไร่ มีแหล่งน้ำสาธารณะนอกจากแม่น้ำโขงสายหลัก 1 แห่ง อาชีพหลักคือ ปลูกข้าว มันสำปะหลัง กล้วย การเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ 300 ไร่ ผลผลิตทางการปศุสัตว์ที่สำคัญ คือ โค, กระบือ, สุกร และไก่พื้นเมือง อาชีพรองของคนในชุมชน คือ รับจ้างทั่วไป, ค้าขาย, ประมงน้ำจืด ทั้งการทำประมงธรรมชาติในแม่น้ำโขง การเลี้ยงปลากระชังในลำน้ำโขง และการเลี้ยงปลาในห้วยแก้วแมง รายได้ประชากรจากการสำรวจ จปฐ. ปี 2557 ประมาณ 33,000 บาท/คน/ปี

แม้ว่าพื้นที่ส่วนมากเป็นแนวติดแม่น้ำโขง แต่น้ำเพื่อการเกษตรกรรมไม่เพียงพอ ขาดแหล่งกักเก็บน้ำ นำน้ำโขงขึ้นมาใช้ได้น้อยไม่เต็มประสิทธิภาพ มีเพียงเกษตรกรจำนวน 10 ครัวเรือน พื้นที่ 30 ไร่ เท่านั้น ที่อยู่ในเขตชลประทาน แต่ 355 ครัวเรือน จำนวน 250 ไร่ นั้นอยู่นอกเขตชลประทาน ดังนั้นการทำไร่มันสำปะหลัง (100 ครัวเรือน) และประมง (55 ครัวเรือน) จึงไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ทำกิน และบ้าน

ศรีสมบูรณ์เป็นเขตป่าชุมชนสาธารณะที่ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ มีการใช้ปุ๋ยและสารเคมีค่อนข้างสูง พื้นที่ไม่เหมาะทำนาเมื่อถึงฤดูฝน และน้ำเหนือไหลบ่า มีปัญหาน้ำท่วมชุมชน

1.4 ศักยภาพของชุมชน

ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านศรีสมบูรณ์มีพื้นที่ติดแม่น้ำโขง ในอดีตชุมชนเคยปลูกฝักริมตลิ่งแม่น้ำโขงตลอดแนว มีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่สวยงาม เช่น แก่งต่างหลาง ซึ่งสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ เนื่องจากมีจุดจอดเรืออยู่ใกล้ตลาดสดมิตรภาพ ไทย - ลาว ทั้งยังมีกลุ่มอาชีพต่างๆ เช่น กลุ่มข้าวหอมมะลิ, กลุ่มเกษตรอินทรีย์, กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์, กลุ่มจักสาน และยังได้รับรางวัลกองทุนหมู่บ้านดีเยี่ยม นอกจากนี้ บ้านศรีสมบูรณ์มีภูมิปัญญาท้องถิ่น มีกลุ่มชมรมอนุรักษ์คลองกึ่ง, การทำเครื่องจักสานใช้สำหรับในครัวเรือน ตลอดจนภูมิปัญญาการจับปลาตามธรรมชาติ มีสินค้าขึ้นชื่อคือ ปลาธำบองแม่น้ำโขง

ด้านการท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวที่กำลังดำเนินการปรับปรุงให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว และมีจุดชมทิวทัศน์สุดเขตชายแดนประเทศไทยริมเขื่อนแม่น้ำโขงและสวนสุขภาพบริเวณด้านหน้าสำนักงานเทศบาลตำบลชานูมาน มีแก่งต่างหลางอยู่ในบริเวณพื้นที่บ้านศรีสมบูรณ์ มีงานประเพณีแข่งขันเรือยาวประจำปีที่มีการจัดเป็นประจำในระหว่างเข้าพรรษา ระหว่างเดือนกันยายน - ตุลาคม ของทุกปี ณ บริเวณเขื่อนริมแม่น้ำโขง ชุมชนศรีสมบูรณ์มีเรือยาวประจำหมู่บ้านชื่อ เรือเทพศิระ และชุมชนใกล้เคียงมีจุดผ่านแดนถาวรบริเวณบ้านยักษ์คู้ซึ่งมีนักท่องเที่ยวสัญจรไปมา ทั้งการค้าขายและการท่องเที่ยวชมปราสาทเขื่อนหิน ที่บ้านเหล่าหมากหุด เมืองไซพูทอง แขวงสะหวันนะเขต และบริเวณจุดผ่อนปรนเข้าออกเมืองบ้านยักษ์คู้ มีประชาชนสองฝั่งโขงเข้าออกเฉลี่ยเดือนละกว่า 2 หมื่นคน รายได้จากการจำหน่ายสินค้ามากกว่า 20 ล้านบาทต่อเดือน ส่วนมากจะเป็นสินค้าจากฝั่งไทยจำพวกเครื่องไฟฟ้า วัสดุก่อสร้าง เครื่องใช้จำเป็นในครัวเรือน ส่วนสินค้าจากฝั่งลาวจะเป็นอาหารพื้นบ้านตามฤดูกาล และ ผัก ปลา

2. การพึ่งพาและการใช้ประโยชน์จากแม่น้ำโขง

2.1 แม่น้ำโขงที่บ้านศรีสมบูรณ์ และบ้านยักษ์คู้

แม่น้ำโขงในเขตบ้านศรีสมบูรณ์และบ้านยักษ์คู้ (เดิมเป็นหมู่บ้านเดียวกัน) เป็นลำน้ำขนาดใหญ่ มีแก่งต่างหลางยาวประมาณ 1 กิโลเมตร ติดแม่น้ำโขงมาจากฝั่งไทย ทำให้เกิดบึงต่างหลาง ซึ่งชาวประมงใช้เป็นที่พักเรือ ทางทิศเหนือมีดอนถ้ำเงินเป็นดอนขนาดใหญ่ อยู่ในเขตบ้านนาสีดา และทิศใต้ติดดอนชะโนด อยู่ในเขตบ้านชานูมาน

พื้นที่บึงต่างหลาง โดยรอบบึงยังมีต้นไคร้ที่สมบูรณ์เหมาะแก่การเป็นแหล่งอาศัยและแหล่งอาหารของปลาน้ำโขง ซึ่งสภาพพื้นฐานของบึงต่างหลางนั้นจะเกิดขึ้นในฤดูแล้ง เมื่อน้ำโขงลดจะเผยให้เห็นดอนกลางน้ำที่โค้งเข้าจรดตลิ่ง คล้ายแอ่งน้ำใหญ่ มีช่องทางแคบ ๆ ให้น้ำโขงไหลเข้า เมื่อฤดูน้ำหลาก น้ำโขงจะขึ้นจนท่วมดอนนี้ อาจเหลือไว้เพียงเล็กน้อยจนเกิดระบบนิเวศใหม่ คือ “ดอน” ที่หมายถึงน้ำโขงที่ไหลแยกอ้อมดอนแล้วไปบรรจบกันอีกครั้ง

แผนที่นิเวศย่อยแม่น้ำโขง บริเวณ ต.ขานูมาน อ.ขานูมาน จ.อำนาจเจริญ

2.2 การประมง

ชาวบ้านศรีสมบูรณทำประมงพื้นบ้านในแม่น้ำโขงเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันมีชาวประมงที่ลงทะเบียนเรือไว้ถึง 98 ลำ แม้จะเกิดวิกฤติแม่น้ำโขงเปลี่ยนแปลง หรือปลาน้อยลง แต่ชาวประมงบ้านศรีสมบูรณไม่เคยลดจำนวนลงเลย ทั้งยังมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นจากชาวประมงหน้าใหม่ที่กลับมาหากินยังภูมิลำเนาอีกในอนาคต นอกจากนี้ยังมีเลี้ยงปลาในกระชัง ปลาที่ได้บางส่วนจะมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีกิจกรรมแปรรูปอาหารจากแม่น้ำโขง เพิ่มรายได้ในครอบครัวเช่น กลุ่มทำปลาร้า, ปลาแห้ง

ปฏิทิน แสดงเครื่องมือประมงน้ำโขง และชนิดพันธุ์ปลาแม่น้ำโขง

เดือน	เครื่องมือประมง (ขนาดเป็น เซนติเมตร)	ชนิดของปลาน้ำโขง
มกราคม	มองไหล 4, 5, 6	ปลาตะเพียน, ปลาสร้อยขาว, ปลาแข้วไก่, ปลาหมู, ปลาข้างลาย
กุมภาพันธ์	มองพลร่ม 12, 14, 20	ปลายาง, ปลานาง, ปลาหนู, ปลาแซ่, ปลาเค็ง
มีนาคม	มองพลร่ม 2, 4, 10, 11, 14, 18	ปลาไน, ปลานาง, ปลาแซ่, ปลาเค็งคั้ง, ปลาอีเก๋า, ปลาหนู, ปลานิล
เมษายน	มอง 4, 5, 6	ปลาสะอี่, ปลาสร้อยขาว, ปลาตะเพียนเหลือง, ปลาเกะ
พฤษภาคม	มอง 7, 8, 9	ปลายอน, ปลายาง, ปลาหนู
มิถุนายน	มองพลร่ม 12, 14	ปลาอีเก๋า, ปลาหนู, ปลาโจก, ปลานาง
กรกฎาคม	มองพลร่ม 18, 20	ปลาปากบาน, ปลาโจก, ปลาอีเก๋า

สิงหาคม	มองพลร่ม 18, 20	ปลาหว่า, ปลานวลจันทร์, ปลาอีเก๋า
กันยายน	มองพลร่ม 16, 18, 20	ปลาปากบาน, ปลาวหว่า, ปลาเค็งคัง, ปลาอีเก๋า
ตุลาคม	มองพลร่ม 16, 18, 20	ปลาไน, ปลานาง, ปลาเค็งคัง
พฤศจิกายน	มองพลร่ม 14, 15, 16, 18, 20 มองยัง 4, 5, 6	ปลายาง, ปลาโจก, ปลาอีเก๋า, ปลาเกด, ปลาหนู
ธันวาคม	มองพลร่ม 18, 20	ปลายาง, ปลานาง, ปลาหนู, ปลาโจก

การสัมภาษณ์กลุ่มประมงบ้านศรีสมบูรณ์

2.3 การทำเกษตรริมโขง

ชุมชนนำน้ำจากแม่น้ำโขงมาทำประปา มีการใช้น้ำเพื่อทำการเกษตร สร้างระบบคลองส่งน้ำเพื่อเข้าสู่ไร่นา แต่ในพื้นที่ริมโขงนั้น เดือนพฤศจิกายน-เดือนมีนาคม หลังน้ำโขงลด ชาวบ้านจะปลูกพืชผักสวนครัวตลอดแนวแม่น้ำโขง เช่น ผักกาดขาว ข้าวโพด มันแกว กระเทียม ถังลิสง หอม กะหล่ำปี มะเขือเทศ พริก มะเขือเปาะ ผักกาดเขียว แต่ปัจจุบันมีการทำเขื่อนกั้นตลิ่งพัง การทำเกษตรริมโขงจึงเว้นระยะไปไม่สามารถปลูกได้

เกษตรริมโขงในอดีต (ภาพจากเว็บไซต์เทศบาล.ชานุมาน)

การสัมภาษณ์เกษตรกร

การปลูกพืชเกษตรริมบึงต่างหล่าง

3. ปัญหาและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำโขง

สถานการณ์แม่น้ำโขงในปัจจุบันพบว่า น้ำขึ้นลงไม่ตามฤดูกาล ตลิ่งพังจากน้ำขึ้นน้ำลง ทำให้ปลูกพืช ผัก หาดอาหารริมโขงไม่ได้ปลา มีน้อยหายากขึ้น และทำให้ปลาราคาแพงน้ำท่วมหน้าแล้ง ปลาไม่สามารถขึ้นมาวางไข่ได้ แหล่งวางไข่ถูกทำลาย มีการใช้สารเคมีในการเกษตรทำให้ตกค้างในผักและดิน มีขยะมีสารเคมีไหลมาตามน้ำ ปัญหาดังกล่าวทำให้คนในชุมชนมีรายได้ลดน้อยลง มีปัญหาสุขภาพ ชุมชนวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นกับแม่น้ำโขงว่าเกิดจากการสร้างเขื่อนของประเทศต้นน้ำ และทำynnน้ำ ซึ่งล้วนเป็นการกระทำของมนุษย์ และเกิดจากภัยธรรมชาติ และหากจะแก้ไขปัญหาคทุกคนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไข เบื้องต้นต้องมีการทำความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวร่วมกัน ศึกษาการพึ่งพาแม่น้ำโขงของชุมชนในมิติต่าง ๆ และมีการแจ้งข่าวสารให้คนในชุมชนให้รู้เท่าทันสถานการณ์ และแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหาคต่อไป โดยเฉพาะแนวทางสำคัญคือ ศึกษาการใช้ประโยชน์และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำโขงเพื่อหาแนวทางการปรับตัว การฟื้นฟูแหล่งอาหารธรรมชาติ การลดผลกระทบจากการทิ้งขยะ และการใช้สารเคมีที่กำลังเป็นปัญหาหนักของชุมชน

ในเดือนพฤศจิกายน 2562 ภายหลังจากเปิดใช้งานเขื่อนไซยะบุรีในวันที่ 29 ตุลาคม 2562 เกิดสภาวะน้ำโขงใส ไร้ตะกอน ซึ่งผิดปกติไปจากธรรมชาติมาก ที่น้ำโขงจะใสในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ที่มิวิจัยได้สัมภาษณ์ชาวประมง 3 ท่านเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2562 คือ นายทองสุข มานัส ชาวบ้านยักษ์ คุ และชาวประมงจากประเทศลาว 2 ท่าน ซึ่งให้ความเห็นต่อผลกระทบในปัญหาน้ำโขงไร้ตะกอนไว้ว่า จะส่งผลกระทบต่อชนิดปลาที่กินตะกอน ขี้ตม หรือกินดิน ซึ่งสังเกตได้ว่าชนิดปลาเหล่านี้ จะมี ขี้ตม ดิน ททราย หรือหินก้อนเล็ก ๆ อยู่ในท้องของปลา เมื่อผ่าออกมาดู มีประมาณ 20 ชนิด เช่น ตะกูนปลาสูด, ตะกูนปลาวน, ปลาปากเปี่ยน, ปลาตาใส, ปลาหนามเจีย, ปลาจาก, ปลาตะเพียน, ปลากบมั่ง, ปลาปากคืบแดง, ปลาปีกไก่, ปลาจีน, ปลาอีไท, ปลาโพง, ปลานกเขา, ปลาจาด, ปลาปากขาว, ปลาปีกแดง, ปลาพอน, ปลาอีสบ, ตะกูนปลาเอิน ผลกระทบอาจจะส่งผลต่อความสมบูรณ์ของอาหารของปลา และมีความเสี่ยงที่ปลาเหล่านี้จะลดน้อยลง

4. แนวคิดการอนุรักษ์แหล่งอาหารของชุมชน บ้านศรีสมบุรณ์

จากการประชุมคณะทำงานและชาวบ้านศรีสมบุรณ์ ต่างมีความคิดเห็นและข้อห่วงกังวลตรงกันว่า จะใช้พื้นที่บึงต่างหล่างในแม่น้ำโขงเป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ปลา เนื่องจากปลาแม่น้ำโขงในเขตบ้านศรีสมบุรณ์เริ่มลดจำนวนลงสวนทางกับจำนวนชาวประมงที่เพิ่มขึ้น พื้นที่จึงต้องการทำแหล่งอยู่อาศัยของปลาเพื่อกันไว้เป็นพื้นที่ปลอดภัยในการเพาะพันธุ์ ในพื้นที่บึงต่างหล่าง โดยรอบบึงยังมีต้นไคร้ที่สมบุรณ์เหมาะแก่การเป็นแหล่งอาศัยและแหล่งอาหารของปลาน้ำโขง ซึ่งสภาพพื้นฐานของบึงต่างหล่างนั้นจะเกิดขึ้นในฤดูแล้ง เมื่อน้ำโขงลดจะเผยให้เห็นดอนกลางน้ำที่โค้งเข้าจรดตลิ่ง คล้ายแอ่งน้ำใหญ่ มีช่องทางแคบ ๆ ให้น้ำโขงไหลเข้า โดยน้ำในบึงจะนิ่งใช้สำหรับจอดเรือเท่านั้น เนื่องจากชาวประมงนิยมไปหาปลาในแม่น้ำโขงบริเวณอื่น บึงต่างหล่างจึงไม่มีการรบกวนจากผู้คนมากนัก และเมื่อฤดูน้ำหลาก น้ำโขงจะขึ้นจนท่วมดอนนี้ อาจเหลือไว้เพียงเล็กน้อยจนเกิดระบบนิเวศใหม่ คือ “คอน” ที่หมายถึงน้ำโขงที่ไหลแยกอ้อมดอนแล้วไปบรรจบกันอีกครั้ง ช่วงนี้เองที่ปลาในบึงบางส่วนจะว่ายออกสู่น้ำโขงเพื่อไปขยายพันธุ์และเติบโตต่อ ปลาบางส่วนที่มีวิถีชีวิตอยู่ในบึง ก็จะใช้ชีวิตใกล้บริเวณนี้ต่อไปบึงต่างหล่างจึงเหมาะแก่การเป็นพื้นที่อนุรักษ์ปลาตามธรรมชาติอย่างยิ่ง โดยที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2562 ที่มิวิจัยได้นำกิ่งไม้และตอไม้ขนาดต่าง ๆ กัน มาวางกระจายหลายจุดในบึงต่างหล่างเพื่อเป็นบ้านปลาด้วย

และการรักษาพื้นที่อนุรักษ์หนองน้ำขุ่น ขนาด 70x70 เมตร ลึก 4 เมตร เป็นแหล่งน้ำเพียงแห่งเดียวในหมู่ 8 ที่ใกล้กับชุมชนและชาวบ้านใช้ประโยชน์ในหลายด้าน ทั้งเพื่อการเกษตร และในด้านประเพณีวัฒนธรรม แต่ในด้านการประมงนั้นไม่ได้มีการหากินในหนองนี้มากนัก จึงเหมาะเป็นพื้นที่อนุรักษ์และขยายพันธุ์ปลา เนื่องจากมีการปล่อยปลาทุกปีโดยกรมประมง และจะงดเว้นการจับปลาในหนองตลอดปีจนกว่าจะถึงงานบุญเดือน 4 ที่ชาวบ้านจะจับปลาในบ่อได้เพียง 1 ครั้ง เพื่อนำไปทำอาหารสำหรับงานประเพณี

หนองน้ำชุมชน

บึงต่างกลาง

เรือของชาวประมง จอดในบึงต่างกลาง

ต้นไคร้ล้อมรอบบึงต่างกลาง ยังมีความสมบูรณ์

5. แนวทางการฟื้นฟูปกป้องแม่น้ำโขงอันเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญให้ปลอดภัยจากขยะและสารเคมี และศึกษาการสร้างแหล่งอาหารสำรองของชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วม

ทีมวิจัย บ้านศรีสมบูรณ์ หมู่ที่ 8 ได้ร่วมกันปรึกษาหารือในระดับ คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน เห็นควรร่วมกันสร้างแหล่งอาหารสำรองให้กับชุมชน เพื่อรองรับความต้องการ ความจำเป็นของอาหาร เพื่อไม่ให้คนในชุมชนขาดแคลนอาหารในอนาคต โดยเห็นควรสร้างแหล่งสำรองอาหารให้กับชุมชน และต่อยอดโครงการจากทุนเดิมที่มีอยู่ ทำการเพาะเลี้ยงอนุรักษปลาเพื่อเป็นแหล่งสำรองอาหาร ในบ่อเลี้ยงปลาของชุมชนที่มีอยู่แล้ว เป็นบ่อขนาดใหญ่พื้นที่ 2 ไร่เศษ อยู่ติดกับชุมชนทางด้านทิศตะวันตก โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อสร้างพื้นที่เพาะเลี้ยงอนุรักษปลาเพื่อเป็นแหล่งสำรองอาหารให้กับชุมชน
2. สร้างความตระหนักตื่นรู้ให้กับชาวบ้าน เพื่อร่วมมือกันสร้างพื้นที่สำรองอาหารในภาวะที่อาหารตามธรรมชาติลดลง
3. ปลุกฝังให้คนในชุมชน มีระเบียบ วินัย ให้มีความรับผิดชอบ รับประโยชน์ร่วมกัน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ให้อนุชนรุ่นหลังโดยมีพื้นที่เป้าหมาย คือ บ่อน้ำ/หรือ สระน้ำสาธารณะของชุมชน พื้นที่ 2 ไร่เศษ

ที่มวิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการ ดำเนินงานดังนี้

1. ประชุม ประชาคมโครงการ ขอความเห็นชอบจากชาวบ้าน
 2. จัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน / สร้างกฎ กติกา จากการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเพื่อดูแลและรับผิดชอบพื้นที่เพาะเลี้ยงอนุรักษ์ปลา
 3. ประสานกับหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน งบประมาณ / พันธุ์ปลา / อาหารปลา อบรมให้องค์ความรู้กับคณะกรรมการผู้ดูแล
 4. ดำเนินการตามโครงการ
ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1. มีแหล่งสำรองอาหารของชุมชนอย่างเพียงพอ
 2. เป็นพื้นที่ศึกษาเรียนรู้ เฉพาะกรณีให้กับหมู่บ้านอื่นและผู้สนใจ
 3. ชุมชนมีความมั่นคงทางด้านอาหาร

ภาคผนวก

โครงการศึกษาการใช้ประโยชน์และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำโขง เพื่อฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี บ้านศรีสมบูรณ์ หมู่ 8 และ บ้านยั้งค์คู้ หมู่ 5 ตำบลชานูมาน อำเภอลำดวน จังหวัดอำนาจเจริญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศน์ย่อยแม่น้ำโขง และผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงแม่น้ำโขงต่อวิถีชีวิตของชุมชน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการฟื้นฟูปกป้องแม่น้ำโขงอันเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญให้ปลอดภัยจากขยะและสารเคมี และศึกษาการสร้างแหล่งอาหารสำรองของชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วม

งบประมาณสนับสนุน จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จำนวน 27,000 บาท

1. โครงการศึกษาการใช้ประโยชน์และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำโขง เพื่อฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชน จำนวน 12,000 บาท

กระบวนการทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยสรุป

ลำดับ	วันที่	กิจกรรม
1	4-6 กุมภาพันธ์ 2562	การประชุมเชิงปฏิบัติการ ระดับเครือข่าย 7 จังหวัด
2	11 มีนาคม 2562	เวทีพัฒนาโจทย์วิจัย ที่บ้านศรีสมบูรณ์
3	24 กรกฎาคม 2562	การประชุมเพื่อลงนามบันทึกความตกลง การทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่บ้านศรีสมบูรณ์
4	27-29 ตุลาคม 2562	เสนอความก้าวหน้าวิจัย และเสนอข้อเสนอโครงการกับกรมประมงใน ที่ศาลาประชาคมอำเภอลำดวน จังหวัดเลย
5	17 มีนาคม 2563	การประชุมสรุปงานวิจัย และลงนามบันทึกความตกลงแผนปฏิบัติการชุมชนต้นแบบ ปี 2563

รายชื่อทีมวิจัยบ้านศรีสมบูรณ์ หมู่ 8 และบ้านยั้งค์คู้ หมู่ 5 ต.ชานูมาน อ.ชานูมาน จ.อำนาจเจริญ

1. นางสาวสมร รื่นเรือง
2. นางนงคัลักษณ์ ดีมาก
3. นางสุนทร บุตรโท
4. น.ส.พรรณธิชา ช่างฉาย
5. ด.ญ.ปิยะนุช นาทอน
6. น.ส.นพมาศ บุษราภรณ์
7. น.ส.เข็มพร หมุนดี
8. นายสนั่น กลิ่นหวาน
9. นางดอกแก้ว กลิ่นหวาน
10. น.ส.สุภิกา กลิ่นหวาน
11. นางระเบียบ ชาวลำเนา
12. นายทรงพล สุระมาตย์
13. นายชัยบัณฑิต กลิ่นหวาน
14. นางหนูพร วันเวียง
15. นายปรีชา บุตรโท

กิจกรรมในช่วงการทำงานวิจัย

วันที่	กิจกรรม	ภาพกิจกรรม
<p>4-6 กุมภาพันธ์ 2562</p>	<p>ตัวแทนชุมชนวิจัย เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับเครือข่าย 7 จังหวัด ครั้งที่ 1/2562 ที่อำเภอธาตุพนม จ.นครพนม เพื่อร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาผลกระทบของแม่น้ำโขงและชุมชน และการกำหนดแนวทางการทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกันในปี 2562-2563</p>	

วันที่	กิจกรรม	ภาพกิจกรรม
11 มีนาคม 2562	การพัฒนาโจทย์วิจัย ร่วมกับแกนนำบ้าน ศรีสมบูรณ์และยักษ์คู้	
24-25 กรกฎาคม 2562	การประชุม เพื่อลง นามบันทึกความตกลง การทำงานวิจัยเชิง ปฏิบัติการของชุมชน และการสำรวจพื้นที่ ระบบนิเวศย่อย	
24-25 กรกฎาคม 2562		

		
<p>26 กันยายน 6 ต.ค. 62</p>	<p>การประชุมที่มวิจัย เพื่อวางแผนงานการ เก็บข้อมูล และแบ่ง หน้าที่ของทีมวิจัย</p>	

<p>27 ตุลาคม 2562</p>	<p>เข้าร่วมการประชุม เชิงปฏิบัติการ “การ พัฒนาแผนเชิงรุก ด้านการประมงระดับ ชุมชน ภายใต้สภาวะ การเปลี่ยนแปลงของ แม่น้ำโขง” ที่ อ.ปาก ชม จ.เลย</p>	
<p>พฤศจิกายน 2562</p>	<p>การสำรวจข้อมูลราย ครัวเรือน ชาวบ้านที่ ได้รับผลกระทบจาก น้ำโขงเปลี่ยนแปลง</p>	
<p>17 มีนาคม 2563</p>	<p>ประชุมสรุปงานวิจัย และหารือการทำงาน ร่วมกัน และวางแผน กิจกรรมในปี 2563 ที่วัดศรีสมบุญณ อ. ชานุมาน จ. อำนาจเจริญ</p>	

18 - 19
สิงหาคม
2563

ตัวแทนทีมวิจัย เข้าร่วมการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน และศึกษาดูงานในพื้นที่
ชมแม่ น้ำโขง ปากบ้องสองคอน บุ่งที่จะทำการอนุรักษ์ ปล่อยปลา และการทำฝ้าย้อมคราม การ
จัดการท่องเที่ยวของชมรมเรือบ้านสองคอน, บ้านปากกะกลาง ต.สองคอน, สามพันโบก บ้าน
โป่งเป้า ต.เหล่างาม ,บ้านสำโรง และดูงานกองทุนปลาบ้านผาชัน ต.สำโรง อ.โพธิ์ไทร จ.
อุบลราชธานี

